

SPELEN IN OISTERWIJK

VOORWOORD

Een groot aantal activiteiten van kinderen wordt door een speels element gekenmerkt. Aan spel zitten kanten die van groot belang zijn voor de sociale en cognitieve ontwikkeling van het kind. Spel is noodzakelijk om op te groeien tot een volwaardig mens, maar daarvoor moeten wel de juiste voorwaarden worden geschapen. Noodzakelijke ruimte, die het buitenspelen nodig heeft, is een schaars goed. Deze ruimte dient bepaalde kwaliteiten te bezitten om het buitenspelen mogelijk te maken.

Een speelplek moet veilig zijn, maar ook voldoende bewegingselementen, aanleidingen voor spel en fantasie prikkelende elementen bevatten.

Kinderen spelen al heel lang en zullen dit hopelijk altijd blijven doen. Iedere tijd kent zijn tijdgeest en hiermee verbonden spelontwikkelingen. Ontwikkelingen rond woningbouw en het verkeer hebben de kinderen meer en meer van de straat verdrongen. Waar voorheen kinderen ruimte hadden om elkaar te ontmoeten zijn nu huizen gebouwd, parkeerplaatsen aangelegd of razen auto's op korte afstand voorbij. Kortom de mogelijkheden om buiten te spelen voor kinderen zijn beperkt. De gemeente moet de randvoorwaarden voor goede speelmogelijkheden creëren.

Deze nota wil inzicht geven in het spelen, in de actuele situatie in Oisterwijk en naar aanleiding daarvan conclusies trekken en aanbevelingen doen, enerzijds om de status quo te waarborgen, anderzijds om gezien het belang van het spelen nieuwe impulsen toe te voegen.

Daarnaast geeft de nota het belang aan van een integrale aanpak binnen de verschillende gemeentelijke afdelingen.

INHOUDSOPGAVE

voorwoord

inhoudsopgave

1. uitgangspunten en doelstellingen voor speelruimtebeleid

1.1 Uitgangspunten

1.2 Doelstellingen

2. Spelen

2.1 Ontwikkelingsfuncties

2.2 Leeftijdscategorieën en ruimtebehoeften

2.3 Betekenis en rendement

2.4 Toetsingscriteria

3. Spelen in Oisterwijk-Moergestel-Heukelom

3.1 Inventarisatie van de speelplekken

3.2 Inventarisatie van gebruikers en deelgebieden

10 integraal beleid: speelplekken of speelruimte?

11 speelplekken als vervanging

12 ontwikkeling integrale plannen

13 product speelplekken bij WOS?

14 tot slot

15 conclusies

16 aanbevelingen

17 financiële consequenties

18 voorstel

bijlagen

1. overzicht ontwikkelingskenmerken per leeftijdsgroep

2. algemene richtlijnen voor speelruimte

3. overzicht activiteitscategorïen

4. besluit veiligheid van speeltoestellen

5. overzicht demografische gegevens

6. overzicht speeltoestellen

7. bronvermelding
8. plattegrond

1. UITGANGSPUNTEN EN DOELSTELLINGEN VOOR SPEELRUIMTEBELEID

1.1 uitgangspunten

Aan deze nota liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag. In de navolgende hoofdstukken zal het belang hiervan duidelijk worden.

- spel is leren: fysiek, cognitief, emotioneel en sociaal.
- spel is ontmoeten
- de hele woonomgeving wordt voor spel benut. Kinderen zijn de meest intensieve gebruikers van de woonomgeving.
- kwalitatief goede speelmogelijkheden bieden de mogelijkheid om ontwikkelingsachterstanden te verkleinen.
- kinderen kunnen onvoldoende voor hun eigen belangen opkomen. Zij spelen een geringe rol als marktpartij. Voor hun belangen moeten in de eerste plaats de ouders opkomen.
- zorg voor een kwalitatief goede speelomgeving is een maatschappelijke opvoedingstaak en verdient evenveel aandacht als onderwijs, vrije tijdsbesteding, zorg en hulpverlening.
- ouders en buurtverenigingen zijn eerst verantwoordelijken
- betrokkenheid vergroot de kans van slagen
- verantwoordelijkheid voor gemeente om een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving te creëren
- speelruimtebeleid is intersectoraal beleid

1.2 doelstelling

De doelstelling kan als volgt worden geformuleerd:

- een bijdrage leveren aan de harmonieuze ontwikkeling van kinderen door inventarisatie en beoordeling van de bestaande situatie en behoeften en op basis daarvan eventuele aanvullende voorzieningen creëren.
- hiervoor de nodige middelen inzetten
- integrale beleidsontwikkeling en uitvoering moeten hieraan ten grondslag liggen

2. SPELEN

2.1 Ontwikkelingsfuncties van het spel (zie bijlage 1)

Kinderen spelen. Een kind kan niet zonder spel, het leeft in een eigen wereld die betekenis heeft voor hemzelf: de speelwereld. De dagelijkse dingen krijgen allereerst daarin voor kinderen betekenis. Op deze wijze maakt ieder kind een eigen beeld van de wereld. De natuurlijke drang om te spelen is van enorm belang, omdat het kind door het spel de (volwassenen) wereld leert kennen.

De basis van het spel is bewegen. De baby begint er al mee in de wieg. Lopen, rennen, springen, klauteren, etc. zijn verder van die bewegings- of motorische activiteiten die in alle leeftijdsfasen terugkeren.

Naast zijn motoriek oefent het kind in het spel ook zijn sociale vaardigheid. Deze kijkt het af van volwassenen of andere kinderen en imiteert hen. Het is het doen-als-of-spel, het rollen- en fantasiespel.

Het "ik" wordt geleidelijk ingeruild voor het "wij", het samen iets doen. Het kind leert geleidelijk dat het anderen nodig heeft. Samen praten, elkaar ontmoeten, ruzie maken met leeftijdgenootjes is als ontmoetingsspel inherent aan de sociale ontwikkeling. Het zelf spelregels maken treedt hierbij sterk op de voorgrond: bij kring- en zandspelletjes, bij tikkertje doen etc. In het leren omgaan met de materiele wereld om zich heen speelt het constructiespel eveneens een grote rol. Omgaan met zand, blokken etc. legt de basis voor het logisch denken. Spelenderwijs is het kind bezig met maten en hoeveelheden, met hoogteverschillen, zwaartekracht etc. Het bezig zijn met veranderbaar en los materiaal stimuleert de waarneming

van de creativiteit. Het zet aan tot het zelf ontdekken en maken van dingen. Daarmee is het een onmisbare bouwsteen van (hogere) geestelijke processen, zoals denken, problemen oplossen en dingen onthouden.

Voor kinderen is spelen uitdagend en ontspannend. Spelen is ook leren. Leren lichaam en verstand gebruiken. Leren omgaan met eigen gevoelens en die van anderen. Al spelenderwijs leert het kind hoe de wereld in elkaar zit. Het niveau en het soort spel wordt aangepast aan het ontwikkelingsniveau van het kind en varieert van:

- bewegingsspel
- constructiespel
- rollen- en fantasiespel
- groepsspel c.q. ontmoetingsspel

Spelen is een integraal deel van het ontwikkelingsproces van het kind en concentreert zich rond de volgende punten:

- spel maakt onderdeel uit van het leerproces
- spel speelt een vitale rol bij het omgaan met anderen
- spel bevrijdt van spanningen en geeft vrije loop aan gevoelens
- spel schenkt voldoening van iets bereikt te hebben

Spel kan eerst ontstaan als het kind beschikt over:

- speelruimte binnen en buiten
- speelmateriaal: zand, water etc.
- levenservaring, die het overal opdoet

Voor de baby (0-1 jaar) is het ervaren van het eigen lichaam alles overheersend. Hij is op de verzorger(s) geïnteresseerd.

De peuter (1-3 jaar) krijgt meer belangstelling voor de wereld om hem heen. Het verkennen van de dingen, bewegen en constructief spel zijn belangrijke aspecten. Hij speelt nog meer naast dan met andere kinderen. Hoewel de beweeglijkheid toeneemt blijft de zicht-afstand tot de verzorger/huis uitgangspunt.

Bij de kleuter (3-6 jaar) wordt het aangeleerde gedrag vastgehouden. Nieuw gedrag wordt middels imitaties aangeleerd. De actieradius neemt toe tot ongeveer 100 meter van huis. De motorische bekwaamheden nemen toe. Veel dingen komen in de belangstelling, waaronder de dieren en het groen. Het is de "waarom" fase.

Voor het jonge schoolkind (6-9 jaar) breidt met name de sociale omgeving uit. Ze gaan in grotere groepen spelen. De oriëntatie richt zich behalve op de eigen beperkte kring met name op de school. Het elkaar beïnvloeden gaat een steeds belangrijkere rol spelen: samenwerken, competitie, aanvaarden overheersen, etc. De actieradius neemt toe tot 300-400 meter van de woning.

De ontwikkeling naar zelfstandigheid gaat bij het oudere kind (9-12 jaar) snel. Het lidmaatschap van een club verruimt het sociale aspect. Opvallend is het activiteitenpatroon van de sexen: deze gaan meer uiteenlopen. Jongens spelen onder andere meer buiten dan meisjes en gaan verder van huis.

De groep jongeren van 12 jaar en ouder bevindt zich in de overgangsfase van kind naar volwassene. Lichamelijke en geestelijke veranderingen treden op. Een periode van onzekerheid breekt aan; nadenken over de eigen situatie, de maatschappij en de eigen toekomst. Voor hun eigen activiteiten geldt in feite een onbeperkt bereik. Men blijft evenwel in het algemeen binnen een straal van 1 km van huis. Ruimte voor speelse activiteiten, voor sport, voor informele zaken, gezelligheid en het "eigen plekje"; dat alles hoort erbij.

De groei van het kind wordt gekenmerkt door de tegenstelling van de geborgenheid van het eigen huis en de ontmoeting met het onbekende. Een groei die in positieve kan en moet worden geleid. Als zodanig zijn alle activiteiten op het terrein van spelen gelijkwaardig aan andere maatschappelijke opvoedingstaken als onderwijs, jeugdwerken en georganiseerde vrije-tijdsbesteding. Evenals in de andere sectoren zal het een samenspel moeten zijn tussen ouders, begeleidende instellingen en overheid om op een adequate manier een bespeelbare woonomgeving te creëren

2.2 Leeftijdscategorieën en ruimtebehoeften (zie bijlage 2)

De leeftijd is de belangrijkste factor voor de behoefte aan ruimte. Op grond van de overeenkomstige ontwikkelingspatronen kan voor verschillende leeftijdsfasen globaal een aantal specifieke behoeften worden geformuleerd. Deze behoeften zijn weer te vertalen in een aantal eisen waaraan de woonomgeving dient te voldoen. De kernbegrippen zijn: ruimte-uitdaging-veiligheid.

Het beschikbaar zijn van ruimte is een primaire voorwaarde om te kunnen spelen. Elke spelvorm heeft zijn eigen specifieke ruimte nodig. Bewegingsspel vragen meer ruimte dan rollenspel. Er valt onderscheid te maken tussen binnenruimte, overgangsruiimte van binnen naar buiten en buitenruimte.

Uitdaging en veiligheid zijn polen waartussen het kinderspel zich beweegt. Beide begrippen hebben te maken met de ruimte voor kinderen.

2.3 Betekenis en rendement.

De meeste formele speelplekken zijn ingericht middels een verzameling speeltoestellen. Opvallend daarbij is de aandacht voor bewegingsspel. Hoewel bewegingsspel een belangrijk onderdeel is van kinderspel, spelen kinderen ook op andere manieren. Bijgaand schema geeft een overzicht van kinderspel en het aandeel in activiteiten buitenshuis. Het gaat hierbij om gemiddelden (bijlage 3).

De betekenis van de formele speelplek is de volgende.

De speelplek vervult in vele gevallen de functie van ontmoetingsplek. Bij de speelplaats verzamelen zich kinderen uit de buurt. Het is een voor de hand liggende plek om andere kinderen tegen te komen.

Het is ook het startpunt voor spel in de verdere woonomgeving. Vanuit de speelplek ontstaan spelroutes die beginnen en eindigen bij de speelplek. Hiervoor noodzakelijk is een centrale ligging en een variëteit aan mogelijke en interessante spelroutes. Hier moet bij de stedenbouwkundige opzet rekening worden gehouden.

Wanneer de speelplek in samenwerking met bewoners wordt ontworpen, aangelegd en beheerd is dit voor kinderen het tastbare bewijs van positieve aandacht van de buurt. Door samen te werken aan een speelplek wordt de sociale structuur in de buurt versterkt.

Voor het rendement zijn de volgende eisen van belang:

- goede situering en bereikbaarheid.
De plaats van de speelplek dient gekozen te worden op basis van een duidelijk idee voor welke leeftijdsgroep de plek een functie moet gaan vervullen, hoe de leeftijdsopbouw is in de buurt.
- variatiemogelijkheden.
De inrichtingselementen dienen de mogelijkheid te bieden tot een variëteit aan spelactiviteiten en zich niet alleen te beperken tot bewegingsspel. Ontmoeting, constructiespel, wedstrijdspel en rollenspel zijn ook wezenlijke elementen van het kinderspel. Daarbij dient de inrichting een beroep te doen op de fantasie en de creativiteit van kinderen.
- intimiteit, herbergzaamheid, avontuurlijkheid en afwisseling
Door toepassing van diverse beplantingssoorten, ondergronden, heuvels, greppels etc. dient een sfeer te ontstaan waardoor de speelplek een fijne plaats wordt om te zijn, waar tegelijkertijd uitdaging en avontuurlijkheid vanuit gaat.
- veiligheid
Er is sprake van een wettelijke regeling voor veiligheid van speeltoestellen (zie bijlage 4): Het besluit Veiligheid van attractie- en speeltoestellen. Dit besluit zegt dat speeltoestellen veilig moeten zijn en dat bij redelijke wijze te verwachten gebruik deze geen gevaar opleveren voor de veiligheid of de gezondheid van personen. Het besluit legt niet alleen verplichtingen op aan toestellen, maar ook aan de beheerder van speelomgevingen wat betreft toestellen als ook de inrichting van speelomgevingen (speelzones, valhoogtes, ondergronden, installatie, inspectie en onderhoud). Er moet een logboek en inspectierapport

worden bijgehouden. Het inspectierapport is gericht op de beoordeling van de veiligheid. Naast deze objectieve veiligheidscriteria is het van belang dat de kinderen zich veilig weten van contact en toezicht van de omgeving.

2.4 Toetsingscriteria

Bij het inrichten/uitbreiden van een speelplek zouden de volgende criteria/uitgangspunten overwogen moeten worden:

- behoefte: de buurt/omwonenden moeten duidelijk een behoefte kenbaar maken.
- demografische aspecten:
  - bevolkingssamenstelling: Hoe is een buurt samengesteld? Hoe is de verhouding kinderen/andere leeftijden in een buurt of wijk?
  - kinderdichtheid: het aantal kinderen per hectare.
  - woningdichtheid: het aantal woningen per hectare.De kinder- en woningdichtheid geeft een indicatie van de benodigde speelruimte.
- ontwikkelingsaspecten
  - kinderleeftijd in verband met actieradius en soorten spel
- rendementsfactoren
  - ligging en bereikbaarheid
  - variatiemogelijkheden: fantasiespel, constructiespel, bewegingsspel groeps- en ontmoetingsspel
  - intimiteit, herbergzaamheid: zijn deze voldoende gewaarborgd?
  - veiligheid, voldoet de inrichting aan de veiligheidsnormen en is de situatie voldoende veilig mbt verkeer e.d.

3. SPELEN IN OISTERWIJK-MOERGESTEL-HEUKELOM

3.1 Inventarisatie van de speelplekken

Alle speelplekken in de gemeente Oisterwijk zijn geïnventariseerd en de jaarlijkse grote inspectieronde vindt dezer dagen plaats.

Met name op het gebied van ondergronden is in de huidige gemeente Oisterwijk tot op heden volstaan met maatregelen binnen de bestaande normen. Deze situatie behoeft wellicht verbetering. Veel ongevallen met speeltoestellen zijn te wijten aan bodemmateriaal dat bij een val voor onvoldoende demping zorgt. Naleving van de wet wordt landelijk steekproefsgewijs gecontroleerd door de Inspectie Gezondheidsbescherming van het Ministerie van WVC (voorheen de Keuringsdienst van Waren). Om een eerste onderzoek/experiment op het gebied van ondergronden te kunnen starten is een budget noodzakelijk. Wij gaan hierbij uit van een bedrag van fl 25.000,--.

Bij de doelgroepen is een onderverdeling gemaakt in

- peuter/kleuters, vaak onder begeleiding
- basisschoolkinderen, spelen steeds zelfstandiger
- oudere kinderen, die het gebruik ombuigen voor informele sportbeoefening en als ontmoetingspunt.

Als uitgangspunt is gekozen voor de bebouwde kom. Buiten de bebouwde kom zijn er over het algemeen genomen genoeg mogelijkheden om vrij buiten te spelen.

De speelplaatsen bij de basisscholen zijn buiten beschouwing gelaten:

- scholen moeten in principe hun speeltoestellen uit eigen middelen bekostigen
- een aantal scholen heeft hun speelplaats afgezet met een hekwerk, waardoor de speelplek niet openbaar toegankelijk is.

De logboeken van de leveranciers melden de gegevens met betrekking tot veiligheid en onderhoud. Deze gegevens zijn daarom niet meer apart in deze bijlage opgenomen.

Apart vermeld zijn de demografische/bevolkingsgegevens en de financiële gegevens van de

speeltoestellen (zie bijlage 5 en 6)

Verder is toegevoegd een plattegrond van de kernen Oisterwijk en Moergestel.

Huidige situatie

Uitgaande van de situatie in het voorjaar van 1998 kan het volgende gesteld worden.

- In Oisterwijk zijn een 45-tal speelplekken, 70 toestellen, inclusief een achttal trapveldjes en twee formele jongeren-ontmoetings-plaatsen. Het totaal aantal kinderen van 0-20 jaar is 4753; resp. 1111 van 0-4 jaar, 1277 van 5-9 jaar, 1128 van 10-14 jaar en 1237 van 15-20 jaar.
- In Moergestel zijn een 13-tal speelplekken, 37 toestellen, inclusief 3 trapveldjes. Het totaal aantal kinderen van 0-20 jaar is 1233; resp. 320 van 0-4 jaar, 387 van 5-9 jaar, 282 van 10-14 jaar en 244 van 15-20 jaar. (zie bijlage 6) Daarnaast zijn er de speeltuin van zwembad het Staalbergven (tegen betaling, in de zomermaanden), de semi-openbare speeltuin van de Hondenberg, de overdekte speeltuin aan de Moergestelse weg en diverse speeltuinen/terrassen in de kernen.

3.2 Inventarisatie gebruikers en deelgebieden

In dit hoofdstuk wordt per wijk de gebruikerssituatie beschreven en vergeleken met de aanwezige speelplaatsen. Daarbij kan het volgende worden opgemerkt:

- Wijzigingen in het aantal woningen per wijk kunnen van belang zijn in verband met wijzigingen in het aantal kinderen. De woningbouwplanning voor de beide kernen Oisterwijk en Moergestel is als volgt:
  - a. In Moergestel zal de uitbreiding de komende jaren zich beperken tot een inbreidingslocatie op het huidige Bramecoterrein. De aantallen woningen zijn dermate laag dat deze weinig invloed uit zullen oefenen op het kinderaantal. Wel kan deze locatie de vraag naar een speelplek in de kom/achterbos van Moergestel versterken.
  - b. In Oisterwijk wordt Pannenschuur V als eerste uitbreidingsplan aangemerkt. Hier zullen nieuwe speelplekken gerealiseerd moeten worden.
- De woningdichtheid in Moergestel is hoger dan die in Oisterwijk (aantal woningen per hectare 18.0 in Moergestel, tegen 16.8 in Oisterwijk)
- De kinderdichtheid is eveneens hoger in Moergestel (aantal kinderen per hectare 16.3 in Moergestel, tegen 12.5 in Oisterwijk).
- Ook het aantal kinderen ten opzichte van de totale wijkbevolking is in Moergestel hoger (25.1% in Oisterwijk tegen 28.2% in Moergestel).
- Tenslotte het aantal kinderen per woning is ook in Moergestel hoger dan in Oisterwijk (0.75 in Moergestel tegen 0.63 in Oisterwijk).

De typering per wijk is gebaseerd op de volgende gegevens:

- woningdichtheid
Het aantal woningen per hectare per wijk. De mate van woningdichtheid is uitgedrukt in afwijking van het Oisterwijkse en Moergestelse gemiddelde. Een lage of hoge woningdichtheid staat dus voor resp. de Oisterwijkse en Moergestelse situatie.
- aantal kinderen
Het aantal kinderen van 0-20 jaar per wijk van februari 1998. Deze leeftijdsgroep geldt als potentiële gebruikers van speelplekken.
- % kinderen
Het percentage kinderen in deze leeftijdsgroep ten opzichte van de totale wijkbevolking. In de typering per wijk is dit percentage per wijk gerelateerd aan het percentage dat geldt voor de gehele kernen Oisterwijk en Moergestel. Daarmee wordt aangegeven of er voor Oisterwijkse en Moergestelse begrippen sprake is van een jonge of oude bevolkingssamenstelling.
- % kinderen jonger/ouder dan 9 jaar
Hier is een onderscheid te maken tussen meer of minder zelfstandig spelen. De actieradius begint hier te veranderen.
- aantal kinderen per 100 woningen

Dit cijfer brengt de bewoningssituatie tot uitdrukking. Ook hier is in de typering per wijk aangegeven of het aantal kinderen per 100 woningen voor Oisterwijkse en Moergestelse begrippen hoog of laag is.

- aantal kinderen per hectare

Dit cijfer brengt behalve de bewoningssituatie ook de woningdichtheid in kaart. Ook hier wordt vergeleken met de gemiddelde Oisterwijkse en Moergestelse situatie. Het rendement van een speelplek kan hierdoor beïnvloedt worden.

MOERGESTEL

Het Centraal Bureau voor de Statistiek gaat uit van onderverdeling van gemeenten in zogenaamde CBS-wijken. Het hele centrum van Moergestel wordt dan als een wijk gezien (100).

Voor deze nota is dat niet werkbaar, vandaar verdere onderverdeling (101 tot en met 109).

wijk 101 kloosterlaan west/oost en rootven.

- woningdichtheid hoog 121%.
- totaal aantal kinderen 147
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 12%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking relatief zeer laag (landelijk gemiddelde is 22,3%)
- meer kleinere kinderen: <990 >957
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen laag
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied laag
- speelplekken 1
- behoefte: speelplek voor kleine kinderen in Vonderhof

wijk 102 prinsessenbuurt/'t Jap/krijtestraat.

- woningdichtheid hoog 124%
- totaal aantal kinderen 176
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 14%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking zeer laag
- meer kleinere kinderen: <910 <969
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen laag
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied beneden gemiddeld
- speelplekken 2
- behoefte: inrichting trapveld, speelplek pr. margrietstraat (jeugdgemeenteraad)

wijk 103 kom/achterbos

- woningdichtheid laag 73%
- totaal aantal kinderen 114
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen in Moergestel 9%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking zeer hoog
- evenveel jongere als oudere kinderen: <959 >955
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen hoog
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied iets boven gemiddeld
- speelplekken 0
- behoefte: speelplek in omgeving postelstraat/hosstraat

wijk 104 heivelden

- woningdichtheid gemiddeld 102
- totaal aantal kinderen 122
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 10%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking iets beneden gemiddeld
- meer oudere kinderen: <952 >970
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied boven gemiddeld
- speelplekken 2

- behoefte: voorzieningen oudere jeugd, verplaatsen toestellen wijk 105 de hoefkens/tilburgseweg/industrieweg
- wonindichtheid beneden gemiddeld 80%
- totaal aantal kinderen 139
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 11%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking gemiddeld
- evenveel jongere als oudere kinderen: <968 >971
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied gemiddeld
- speelplekken 1
- behoefte: niet gebleken

wijk 106 oistelvoirtjes

- woningdichtheid heel hoog 158
- totaal aantal kinderen 286
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 23%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking ver boven gemiddeld
- meer jongere kinderen: <9163 >9123
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied zeer hoog
- speelplekken 5
- behoefte: voorzieningen oudere jeugd, avonturenlandje

wijk 107 papenacker I en II

- woningdichtheid hoog 131%
- totaal aantal kinderen 194
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 16%
- aantal kinderen tov wijkbevolking ver hoven gemiddeld
- veel jongere kinderen: <9146 >948
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen hoog
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied hoog
- speelplekken 3
- behoefte: uitbreiding speelplek Papenacker II

wijk 108 klein bungalowpark

- woningdichtheid zeer laag 37%
- totaal aantal kinderen 20
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 2%
- aantal kinderen tov wijkbevolking zeer laag
- leeftijden evenredig verdeeld: <9 11 >99
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen laag
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied zeer laag
- speelplekken 0
- behoefte: niet gehleken

wijk 109 groot bungalowpark

- woningdichtheid zeer laag 24%
- totaal aantal kinderen 35
- aantal kinderen tov totaal aantal kinderen Moergestel 5%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking zeer hoog
- meer oudere kinderen <911 >924
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied zeer laag
- speelplekken 0
- behoefte: niet gebleken

OISTERWIJK

wijk 009 de lind/kerkstraat

- wonin dichtheid ongeveer gemiddeld 97%
- totaal aantal kinderen 134
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 3%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 15%
- aandeel oudere kinderen is iets groter: <962, >972
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen is laag
- aantal kinderen in relatie tot wijkgebied is erg laag
- speelplekken geen
- behoefte: niet gebleken

wijk 010 Petruskerk

- woningdichtheid gemiddeld 99%
- totaal aantal kinderen 153
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 3%
- aantal kinderen tov de totale wijkbevolking 20%%
- aandeel oudere kinderen ligt iets hoger: <967, >986
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen is beneden gemiddeld
- aantal kinderen per wijkgebied beneden gemiddeld
- speelplekken 1
- behoefte: basketbalplek

wijk 011 boxtelsebaan/waterhoef

- woningdichtheid is hoog 170%
- totaal aantal kinderen 433
- aantal kinderen tov aantal kinderen Oisterwijk 19%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 19%
- aandeel jongere kinderen is groter: <9232 >9201
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen beneden gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied boven gemiddeld
- speelplekken 6
- behoefte: speelplek kleine kinderen

wijk 012/013 burghtweide/klompven

- woningdichtheid is laag 50%
- totaal aantal kinderen 193
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 4%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 20%
- aandeel oudere kinderen ligt heduidend hoger: <971, >9122
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen heneden gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgehied is laag
- speelplekken geen
- behoefte: niet gebleken

wijk 021 levenskerk/boomgaard

- woningdichtheid boven gemiddeld 114%
- totaal aantal kinderen 323
- aantal kinderen tov aantal kinderen Oisterwijk 7%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 21%
- aandeel oudere kinderen is groter: <9152, >9171
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen beneden gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgehied is beneden gemiddeld
- speelplekken 5
- behoefte: skatebaantje (jeugdgemeenteraad) klimtoestel terug plaatsen

wijk 022 dotterplein/wildeman

- woningdichtheid iets hoven gemiddeld 108%
- totaal aantal kinderen 175
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 4%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 19%
- aandeel oudere kinderen ligt beduidend hoger: <976, >999
- aantal kinderen in relatie tot aantal woningen beneden gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied beneden gemiddeld
- speelplekken 2
- behoefte: niet gebleken

wijk 02 de bunders

- wonindichtheid is laag 78%
- totaal aantal kinderen 298
- aantal kinderen tov aantal kinderen Oisterwijk 6%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 24%
- aandeel jongere tov oudere kinderen is groter: <9161, >9137
- aandeel kinderen in relatie tot het aantal woningen iets boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied beneden gemiddeld
- speelplekken 2
- behoefte: terug plaatsen goals, zandbak opknappen

wijk 02 europalaan/hondsbergse1aan

- woningdichtheid is laag 37%
- totaal aantal kinderen 101
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 2%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 26%
- aandeel jongere tov oudere kinderen ligt lager: <937, >964
- aandeel kinderen in relatie tot het aantal woningen iets beneden gemiddeld
- aandeel kinderen in relatie tot het wijkgebied is erg laag
- speelplekken 0
- behoefte: niet gebleken

wijk 03 't seuverick

- woningdichtheid erg hoog 190%
- totaal aantal kinderen 389
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 8%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 32%
- 0-4 jaar 676%, 5-9 816%, 10-14 898%, 15-20 15212%
- veel meer oudere kinderen <9148, >9241
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen hoog
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied zeer hoog
- speelplekken 4
- behoefte: aanvullen speelplek kastanjestraat jongeren-ontmoetings-plaats tafeltennistafel

wijk 03 oisterwijk west

- woningdichtheid zeer hoog 219 %
- totaal aantal kinderen 338
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 7%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 40%
- aandeel oudere kinderen zeer veel groter: <994, >9204
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen hoog
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied zeer hoog
- speelplekken 3
- behoefte: uitbreiding voorzieningen basisschoolleeftijd basketbalvoorziening goals (jeugdgemeenteraad)

wijk 03 prinsessenbuurt

- woningdichtheid hoog 143%
- totaal aantal kinderen 253
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 5%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 23%
- aandeel oudere en jongere kinderen ongeveer gelijk: <9 121, >9 132
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen iets beneden gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied boven gemiddeld
- speelplekken 1
- behoefte: niet bekend

wijk 04 ten Bijgaerde/molen

- woningdichtheid hoog 170%
- totaal aantal kinderen 636
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 13 %
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 29%
- aandeel oudere en jongere kinderen is ongeveer gelijk: <9328, >9308
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied is hoog
- speelplekken 4
- behoefte: aanvulling jongere kinderen (glijhaantje) ondergrond

wijk 04 pannenschuur centrum

- Woningdichtheid hoog 155%
- totaal aantal kinderen 1218
- aantal kinderen tov aantal kinderen in Oisterwijk 26 %
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 34%
- aandeel jongere kinderen ligt hoger: <9783, >9435
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen is hoog
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied zeer hoog
- aantal speelplekken 7
- behoefte: pleintje herindelen ivm overlast (groen) toestel hij plaatsen

wijk 05 industrieterrein kerkhoven

- woningdichtheid zeer laag 14%
- totaal aantal kinderen 26
- aantal kinderen tov aantal kinderen Oisterwijk < 1%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 31%
- aandeel jongere/oudere kinderen: <9 13, >910
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen erg laag
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied erg laag
- speelplekken geen
- behoefte: niet gebleken

wijk 06 george perklaan/omgeving laarakkers

- woningdichtheid zeer laag 19%
- totaal aantal kinderen 86
- aantal kinderen tov totaal aantal in Oisterwijk 2%
- aantal kinderen tov totale wijkbevolking 28%
- aandeel jongere tov oudere kinderen is gelijk: <943, >943
- aantal kinderen in relatie tot het aantal woningen iets boven gemiddeld
- aantal kinderen in relatie tot het wijkgebied erg laag
- speelplekken geen
- behoefte: niet bekend

In velerlei opzicht bestaan er grote verschillen tussen de wijken. Zowel op het gebied van woningdichtheid, de aantallen kinderen, de kinderdichtheid, de kinderleeftijden en het aantal speelplekken. Ook de aard van de speelplekken verschilt wezenlijk. De toestellen in Moergestel zijn eenvoudig en simpel, die in Oisterwijk zijn vaak completer. Een uitzondering hierop vormt het nieuwe toestel in Papenacker II. De speelplekken in Papenacker I en II en die op het Hopven in de wijk Oistelvoirtjes zijn erg kindvriendelijk van opzet.

Dit levert voor de kern Moergestel het volgende beeld op:

- De wijk Oistelvoirtjes heeft een zeer hoog aantal kinderen per hectare, tevens een zeer hoog aantal woningen. Het aantal kinderen is ook absoluut het hoogst (met ook veel oudere kinderen) Er zijn ook de meeste speelplekken (5) 0
- De wijk Papenacker volgt met relatief veel kinderen, doch is ruimer van opzet. Er zijn drie speelplekken.
- De wijken Kloosterlaan, 't Jap, Achterbos, Heivelden en Hoefkens hebben relatief gezien ongeveer evenveel kinderen. Het aantal speelplekken varieert van geen tot twee. In de wijk Heivelderi is het percentage oudere jeugd hoog.
- De wijken groot en klein bungalowpark hebben weinig tot zeer weinig kinderen. Er zijn geen speelplekken aanwezig.

In Oisterwijk is sprake van de volgende situatie:

- De wijken Pannenschuur en Molen hebben relatief een zeer hoog kindertal en tevens relatief veel woningen per hectare. In Pannenschuur zijn absoluut zeer veel kinderen en de meeste speelplekken (7).
- De wijken 't Seuverick en Oisterwijk-west hebben een hoge woningdichtheid en veel oudere jeugd, terwijl de kinderdichtheid ook hoog is. Er is hier weinig "ruimte". Ook in de wijken petruskerk, klompven, levenskerk, dotterplein, europalaan zijn meer oudere kinderen, het aantal speelplekken varieert van geen tot vijf.
- De wijken de lind, petruskerk, klompven, europalaan, kerkhoven, laarakkers en in mindere mate dotterplein vallen op door hun lager dan gemiddelde aantal kinderen.

4. INTEGRAAL BELEID

Speelplekken of speelruimte?

4.1 Speelplekken als "vervanging"?

Speelruimte gaat over meer dan alleen speelplekken. Bij speelruimte praten we over de ruimte, die in de woon-en leefomgeving aanwezig is voor kinderen om spelend gebruik te maken van de openbare ruimte.

Eerder is in deze notitie aangegeven welke ontwikkelings- en sociale functies aan het spelen moeten worden toegekend. Vrij buitenspelen is voor een evenwichtige ontwikkeling noodzakelijk.

Vanuit dit aspect bekeken staat het spelen in de openbare ruimte dan ook in concurrentie met de andere functies die in de openbare ruimte plaats vinden. Hierbij moet worden gedacht aan verkeer, parkeren, de aanwezigheid van openbaar groen, de openbare verlichting, de achterpaden etc.

Voor zover als nagegaan kan worden is bij de ontwikkeling van bestemmingsplannen en de invulling van de openbare ruimte daarvan tot nu toe niet gekeken naar de behoefte aan ruimte voor de diverse leeftijdsgroepen. Het meest duidelijk wordt dat, jammer genoeg, door de problemen die op dit moment ervaren worden rond de hangjongeren in de diverse wijken in Oisterwijk en Moergestel en de beperkte ruimtelijke mogelijkheden, om daar in ruimtelijke zin oplossingen voor te ontwikkelen.

Het wordt hoog tijd om, naast goede aandacht voor de huidige speelplekken, structureel aandacht te besteden aan het ontwikkelen van een "sociale paragraaf" voor alle bestemmingsplannen en de huidige situatie daaraan te toetsen. Op deze wijze wordt structureel een betere situatie gecreeerd als door het plaatsen van speeltoestellen als "vervanging" voor een openbare ruimte, waarin voldoende natuurlijke speelruimte ontbreekt.

4.2 Ontwikkeling van integrale plannen voor het gebruik van de openbare ruimte

Zoals in de vorige paragraaf al aangegeven is het van belang om bij de planning van de openbare ruimte, niet alleen te kijken naar de indeling van de ruimte in technische zin, maar ook naar het gebruik dat mens en van jong tot oud van die openbare ruimte (zullen) maken. Bij het maken van nieuwe plannen dient dit aspect vanaf het eerste begin hierbij betrokken te worden en dient dit proces ook binnen het totaal van de gemeente organisatie plaats te vinden. Tot nu toe is het zo dat dit proces zich voornamelijk binnen de sector Ruimtelijke Zaken af speelt, waarbij in het stadium van de ontwikkeling de nadruk ligt bij de afdeling VREZ, die de ontwikkeling op haar beurt weer uit besteed aan een extern bureau. Bij de uitwerking van plannen in een wegen- en/of groenstructuur speelt de afdeling Gemeentewerken de belangrijkste rol.

Opvallend is in dit proces, dat hierin de nadruk ligt op de uitwerking van juridische en technische kaders door mens en die hun opleiding ook met name in deze sectoren hebben. Kennis en ervaring van mens en uit de sociale hoek wordt hierbij nauwelijks in de ontwikkelings- en uitwerkingsfase ingebracht. Dit geheel overziende is het dan ook niet vreemd dat de "sociale" aspecten binnen de ruimtelijke invulling een ondergeschikte rol spelen en pas in de praktijk van alledag weer om de hoek komen.

Voorgesteld wordt dan ook om bij de ontwikkeling en uitwerking, mensen vanuit sector inwoners en met name vanuit de afdeling WOS te betrekken. Daardoor komt een integrale planning voor het gebruik van de openbare ruimte veel dichterbij en bestaat er een grotere kans dat problemen in de toekomst voorkomen kunnen worden.

Concreet kan dat door een stuurgroep "gebruik openbare ruimte" te vormen, die het hele proces van de ontwikkeling van plannen voor het gebruik van de openbare ruimte in de diverse werkgroepen stuurt. De noodzakelijke werkgroepen werken een en ander dan concreet uit.

De voorgestelde stuurgroep dient te bestaan uit vertegenwoordigers van het bestuur op de deelterreinen en ambtelijke leiding zowel vanuit de sector Ruimtelijke Zaken en Inwonerszaken. Ook bij de uitwerking van de diverse plannen moeten mensen vanuit de sector Inwonerszaken betrokken worden.

4.3 Het product "speelplekken" bij de afdeling WOS?

In het licht van het beschrevene in de eerste twee paragrafen van dit hoofdstuk is het wat vreemd dat de verantwoordelijkheid voor het product "speelplekken" wel bij de afdeling WOS ligt. Immers alle overige uitvoeringszaken op het gebied van de openbare ruimte (groen, wegen, verlichting, parkeren, straatmeubilair etc.) liggen bij de afdeling gemeentewerken.

Hoewel vanuit de geschiedenis van de gemeentelijke organisatie verklaarbaar is waarom dit product bij de afdeling WOS terecht is gekomen wordt voorgesteld de verantwoordelijkheid voor en verantwoording voor het product "speelgelegenheden" ook te leggen bij de afdeling Gemeentewerken. De afdeling WOS kan zich dan veel meer richten op het inbrengen van de menselijke maat bij de ontwikkeling van bestemmings- en uitwerkingsplannen en het bewaken van die menselijke maat bij het gebruik van de openbare ruimte.

4.4 slot

Het gebruik van de openbare ruimte op een zodanige wijze dat alle mens en van jong tot oud daar op een harmonieuze wijze kunnen samenleven is iets dat voor het totaal van de gemeenschap van belang is. Daarbij moet voortaan op integrale wijze (dus met het mee laten wegen van zowel technische, juridische, financiële en menselijke aspecten) gekomen worden orden tot evenwichtige uitwerkings- en bestemmingsplannen.

Daarom ook dat er een organisatievorm gevonden moet worden, waarbij zowel inbreng vanuit de sector Ruimtelijke Zaken als die van de sector inwoners gewaarborgd is.

De productverantwoordelijkheid voor speelgelegenheden op zich kan echter, net zoals die voor alle andere zaken op het terrein van de openbare ruimte, beter bij de afdeling Gemeentewerken liggen dan bij de afdeling WOS.

5. CONCLUSIES, AANBEVELINGEN EN FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Aan de hand van uitgangspunten, doelstellingen, inventarisatie komen wij tot de volgende conclusies en aanbevelingen.

5.1 Conclusies:

- Een integrale aanpak moet uitgangspunt zijn om te komen tot evenwichtige bestemmings- en uitwerkingsplannen.
- De voorzieningen in Oisterwijk staan op acceptabel niveau, althans wat kinderen tot de basisschoolleeftijd betreft. Wel moeten worden opgemerkt dat de laatste jaren veel toestellen verwijderd zijn (ivm veiligheid) maar nauwelijks zijn vervangen. Het aantal lag dus hoger. Dit scheidt bij buurtbewoners verwachting.
- De speeltoestellen in Oisterwijk zijn complexer, uitgebreider (voornamelijk firma's Boer en Speelhout), die in Moergestel eenvoudiger (firma Nijha).
- Terwijl in een aantal wijken duidelijk een overwicht is van oudere kinderen zijn voor deze jongeren in mindere mate voorzieningen aanwezig. In Moergestel ontbreken zij, behalve enkele trapveldjes (zonder goals), zelfs tptaal. De vraag naar ontmoetingsplekken (zowel speel als hang) is er wel! Deze zouden in combinatie met een eenvoudige sportvoorziening opgezet kunnen worden. Deze voorziening zou wat meer op jongens gericht mogen zijn, die veroorzaken eerder overlast. Voorts zouden deze plekken kleinschalig van opzet moeten zijn om mogelijke grote overlast (kwalitatief) te voorkomen en deze bovendien te spreiden (kwantitatief).
- In een aantal wijken zijn duidelijk behoeftes gebleken. Buurtbewoners signaleren de noodzaak vaak terecht. In die zin hebben zij een duidelijke, zinvolle signaalfunctie. Ingaan hierop geeft betrokkenheid en verantwoordelijkheid.
- De jeugdgemeenteraad brengt als belangrijkste zaken naar voren de kuilen onder de speeltoestellen (in natte periode dus plassen) en de vraag naar een skatevoorziening. Naast dit verzoek om een skatevoorziening door de jeugdgemeenteraad, is dit ook al meerdere malen door anderen op persoonlijke titel gedaan.
- Skatevoorziening. De realisering van een definitieve skatevoorziening in Oisterwijk is meegenomen in de plannen, zoals deze nog ontwikkeld moeten worden voor de realisering van de vierde fase van Vrijtijdscentrum De Leye. In het raadsbeluit dat op 20 mei 1998 genomen is, is uitgesproken dat met een positieve grondhouding gekeken wordt naar de realisering van een fun-ijsbaan/skatevoorziening bij De Leye. Daarop vooruitlopend zal een uiterste inspanning gedaan worden een tijdelijke voorziening te realiseren voor de zomerperiode van 1998. Budget daarvoor kan gevonden worden binnen het bedrag dat afgezonderd is voor de realisering van de Jongeren Ontmoetings Plaatsen.
- het avontuurlijk spelen staat onder druk. Hiervoor ontbreken de mogelijkheden steeds meer. Het trapveld aan de Kriekenakker in Moergestel wordt als zodanig niet gebruikt. Het ligt excentrisch en zit vol molshopen. Ondanks de ligging wordt het wel gebruikt als avonturenlandje (bosjes/sloten) en rollenspel (soldaatje). Dit veldje zou in overleg met de afdeling GW duidelijker als zodanig kunnen worden ingericht, voorzieningen van bijvoorbeeld een uitkijktoren, mogelijk in samenspel met integraal waterbeheer.
- Uren voor onderhoud speelvoorzieningen zijn beschikbaar op de afdeling gemeentewerken (310 uren). Het aanpassen van groen moet uiteraard in overleg met deze afdeling geschieden. Direct na de zomervakantie 1998 zal een planning opgezet worden, zodat aan- en overplant in het najaar kan geschieden.

5.2 aanbevelingen:

per kern/per wijk Moergestel.

Ook hier heeft het fenomeen hangjeugd zijn intrede gedaan. Jongeren hangen rond in de zomermaanden in het plantsoen bij de Reusel, in de wintermaanden op iets beschuttere locaties. Ontmoetings- en bewegingsplekken zullen voor hen gecreeerd moeten worden. Behalve enkele goaltjes, zou de op te richten speelplek aan de Bosstraat hier gericht aan kunnen voldoen.

wijk 103

- In deze wijk staan op het Kruysackerplein twee combinatie toestellen op een kaal pleintje met weinig intimiteit. Van kindvriendelijke inrichting is nauwelijks sprake. Het gebruik is redelijk. Situatie voorlopig handhaven. Aanpassen groen in overleg met en binnen planning gemeentewerken.
- Op het Vonderhof een speelplek voor kleine kinderen creëren. Hierbij, voldoende variatie in spelontwikkeling waarborgen. Te denken valt aan een zandbak, glijbaan, schommel, speelhuisje. Totale kosten fl 10.000,--.

wijk 102 't Jap/prinsessebuurt

- Speelplek bij de past. van Doorenstraat is mooi aangelegd en compleet. Er zijn mogelijkheden voor constructiespel, ontmoetings- en bewegingsspel. Plek komt wel in aanmerking voor proef met ondergronden. Bewoonster heeft meerdere malen hierom verzocht.
- Op het trapveld hoek Krijtstraat/burg. Maeyerstraat is zeer dringend behoefte aan goaltjes. Aanpassen groen (veiligheid) in overleg met GW.
- De jeugdgemeenteraad heeft verzocht om een speelplek in de prinses Margrietstraat. Hier of in de nabijheid zou ondermeer door de beperkte ruimte een eenvoudige voorziening (bewegingsspel) getroffen kunnen worden. Totale kosten fl 10.000,--.

wijk 10~ kom/achterbos

* er is dringend behoefte aan een speelplek. Deze zou gerealiseerd kunnen worden op een gedeelte van het reeds geasfalteerde parkeerterrein (skeeleJen) nabij scouting, jongerencentrum. Verschillende belangegroepen zouden hier profijt van hebben. In te richten met een sportvoorziening (basketbal), bewegingselementen, constructieelementen en rollenspelelementen.

Totaal ~fl 25.000,--.

...

AanpaSS'n groen 1n naJaar, 1n overleg met GW

Li

21

* achte~ dit terrein ligt een afgesloten grasveldje, momenteel door o.a. scoutinr;j in gebruik. Voor einde 1999 moet hier een bergbezinkbassin komen.

Groenaaripassing later in overleg met GW.

wijk 104 heivelden

* De wijk valt op door de aanwezigheid van veel oudere kinderen. Het molenve~dje (Griete Veldeke} zou meer ingericht kunnen worden als sport/oqtmoetingsveldje. Totaal ~l 5000,--.

* In ve~band met het meer op de oudere jeugd richten van het molenve~dje, enkele toestellen verplaatsen van het molenveldje naar het elders ~n de wijk gelegen Regenbeemdeke. Deze plek wordt intensief gebruik~ en kan uitbreiding gebruiken.

Totaal ~eenemen in het huidige onderhoud.

wijk 10~ de hoefkens/oisterwijkseweg/industrieweg

* in pr~ncipe prachtige speelplek met bewegingsspel en rollenspel. Door l de exceritrische ligging echter weinig bespeeld. Wel ruimte, echter geen voorzie~ingen voor oudere jeugd. Er liggen geen verzoeken tot

aanpass~ng. De situatie voorlopig handhaven. In de planning rekening houden ~et een mogelijk verzoek in de toekomst van oudere jeugd.

wijk 106 de oistelvoirtjes

* In deze wijk is sprake van een hoge kinder- en woningdichtheid. Het aantal ~peelplekken voldoet. Er zijn mogelijkheden voor fantasie-, bewegin~s- en constructiespel. Zoals in heel Moergestel zijn ook hier geen voQrzieningen voor oudere kinderen. Het gras op het Mispelbos wordt voor vo~tbal gebruikt. Hier zou een goaltje enig soulaas bieden. Totaal 415000,--.

* Zoals ieerder aangegeven verminderen de mogelijkheden voor avontur4nspel. Het trapveld achter de Kriekenakker zou bij wijze van experim ~nt ingericht kunnen worden als avonturenlandje, door middel van beplant ng (samenwerking gemeentewerken en waterbeheer} en een "klimto en/uitkijkpost/stormbaan". Totaal 125.000,--.

wijk 10i papenacker I en II.

Hoewel ~n mindere mate, zijn ook hier de woning- en kinderdichtheid boven g~middeld. De speelplek aan de Eysenbrand is prachtig en wordt druk be~peeld. De twee hobbelementen aan D'n Duyp liggen niet

, ..

aantreklteI.Jk.

* In pa~enacker II is behoefte aan uitbreiding van de speelplek met een bewegin~s- en constructiespel. De ondergrond onder het nieuw geplaatste speelto~stel voldoet niet. Deze moet aangepast worden. Totaal 415000,--.

wijk 10~ klein bungalowpaJrk Situati~ handhaven

wijk 10~ groot bungalowpaJrk Situati~ handhaven

L

22

Oisterwijk

In Oisterwijk zijn voorzieningen voor jongeren. Behalve basketbalpalen en tennistafels zijn er in Pannenschuurcentrum in 1997 twee JOP'S gerealiseerd. Onder de "Hangingjongeren" is sprake van een aantal verschillende groepen, die zich qua locatie regelmatig verplaatsen. Het aantal ontmoetingsplekken moet dan ook worden uitgebreid.

I per wij-

wijk 001 de lind

* Tot op heden is de behoefte voor speelplekken niet gebleken. Situatie daarom handhaven.

I

wijk 00- petruskerk

* Op de enige speelplek werd de basketbalpaal intensief gebruikt. De oudere jeugd verdreef echter op die manier de kleinere kinderen van de speelplek. Daarom andere locatie zoeken voor deze voorziening. De omheining moet worden gerepareerd. Deze kosten kunnen worden meegenomen in het reguliere onderhoud. ", I J

wijk 01f boxtelsebaan/waterhoef

* Er is

behoefte aan een speelplek voor kleinere kinderen. De voorzieningen voor oudere kinderen staan op redelijk niveau. In overleg met de uurt moet een locatie gevonden en ingericht worden. Totale kosten fl 10.000,--.

Aanpassing groen: binnen planning najaar I

wijk 01- /13 klompven

* Geen -ensen gebleken. Situatie handhaven. I

wijk 02- levenskerk

* voorzieningen op redelijk niveau. Trapveld en tafeltennistafel aanwezig-. Mogelijkheden voor bewegings-, ontmoetings- en constructiespel. Een klimtoestel wat verwijderd is zou terug geplaatst moeten worden. Totaal tl 2000,--

* vanuit jeugdgemeenteraad verzoek om skate/skeelerbaan. Op langere termijn mogelijkheden binnen jaarlijks budget.

i ,

wijk 02- dotterplein) * voornamelijk bewegings- en ontmoetingsspel. Dit niveau handhaven.

wijk 02- bunders

* In afwachting van de herinrichting van het plein maakt deze locatie een wat verwaarloosde indruk. Er is behoefte aan goals. Wanneer de al aanwezige

zandbak opgeknapt wordt is er weer de mogelijkheid tot constructie- en bewegings/ontmoetingsspel. Totaal 110.000,--.

Aanpassing groen: binnen planning i

wijk 02- europalaan

* Situatie handhaven

wijk 031 .t Seuverick

probleemwijk voor jongeren. Voorbeeld van gebrek aan openbare speelruimte.

* speelplek kastanjestraat aanvullen met rollenspel (huisje van andere speelplek wordt gerepareerd en hier geplaatst, een en ander binnen reguliere onderhoud.

* de zeer moeilijk te realiseren jongeren-ontmoetings-plaats is opnieuw in ontwikkeling. Een tafeltennistafel wordt gewenst. Er is budget voor deze JOF.

wijk 03 - oisterwijk-west

ook hier gebrek aan openbare speelruimte. De aanwezige speelplekken zijn volstrekt beneden de maat. Het aandeel kinderen ouder dan negen jaar is zeer hoog.

* Het royale trapveld ligt er qua voorzieningen verpauperd bij. Een basketbalvoorziening is voor handen op de gemeentewerf, maar realisatie hiervan levert problemen op in verband met bestemmingsplan. Goaltjes zijn geen overbodige luxe. Totaal ~10.000,-.

* Er ligt een verzoek voor voorzieningen voor de basisschoolleeftijd. totaal fl 10.000,-. aanpassing groen: binnen planning ,

wijk 03B prinsessenbuurt

* De ruimte is beperkt. Uitbreiding van speelvoorzieningen zou gerechtvaardigd zijn. De behoefte is nog niet gebleken. Rekening moet worden gehouden met uitbreiding in de toekomst.

wijk 04 - ten bijgaerde/molen

De openbare kinderrijkste buurt van Oisterwijk. Het aantal speelplekken voldoet .

* Voor open plek ligt een verzoek met uitbreiding voor wat kleinere kinderep. Ook ten aanzien van ondergronden zijn wensen kenbaar gemaakt. totaal fl 4000,-.

wijk 04 - pannenschuur centrum

Kinderrijkste wijk van Oisterwijk. Veel speelplekken. Mogelijkheden voor bewegings-, ontmoetings/sport-, constructie- en rollenspel.

* Door te beperkte ruimte is er overlast bij het oude maasje. Om voetbalvelden te verhinderen (kan elders) een toestel erbij plaatsen en de heggetjes verplaatsen. Totaal ,fl 4000, --.

aanpassing: najaar in overleg met gemeentewerken

In totaal overzicht eerste noodzakelijke actie: itkinderSpeelVOorziening Vonderhof fl 10.000,- - inrichting trapveldje/voorziening pr. margrietstraat fl 10.000,- -kinde' /jeugdspeelvoorziening achterbos fl 25.000,-

L.:c\ ('.D: >"(, ~ sport ontmoetingsvoorziening molenveldje fl 5. 000, -- ~ ~ ~ ~ . -sport ontmoetingsvoorziening mispelbos fl 5.000,- R)<J.-~ , Q.. -""

G; .v/ \..?.c.":: ~ ..t'uitbreiding speelplek papenacker II fl 5.000,-

J. 1L ~ cC \!"""" I.A:)

~ -inrichting speelvoorziening kleine kinderen waterhoef fl 10.000,-

e I .p \- ~l.

~ -aanvulling speelplek levenskerk fl 2.000,-

~ -sport ontmoetingsvoorziening/opknappen zandbak fl 10.000,-

~' \- (\.c,,~ 't--' sport ontmoetingsvoorziening apollolaan fl 10.000,- - i) ~

~speelvoorziening basisschoolleeftijd icarusplein e.o. fl 10.000,- - ' uitbreiding speelplek de schelf fl 4.000,-

aanpassen speelvoorziening oude maasje fl 4.000,- - totaal fl10.000,-

-avondrenlandje kriekenakker fl 25.000,- - C V';, J- ~ I/ \J """) 6\ \ c o <:S?e~"L.-d- .

ander aek/experiment met veilige andergranden fl 25.000,-- vaar ~peeltaestellen
 Itataal fl 50.000,--

De alle naadzakelijkste knelpunten warden dan apgelast.

Vaar he~ tataal aan aanpassingen binnen de graenvaarziening wardt in averlegimet en binnen de magelikheden van gemeentewerken een inventak-isation en planning gemaakt.

5.3 financiële cansequenties

* Blijk~ns bavenstaande aanbevelingen is een uitgave van
 fl 110.000,-- naadzakelijk am het speelvaarzieningenniveau ap peil te krijgen en te hauden.

* De ta

tale vervangingswaarde van de speeltaestel1en ap dit mament is fl ,
 590.000 --. Vermeerderd met fl 110.000,-- betekent dit:) Tataal 1700.000,--.

* Wense~ijk is een extra budget van fl 50.000,-- am te ~xperimenteren met veilige
 andergranden -vaat de aanleg van een avanturenterrein.

* De ta~ale waarde amgezet in budget geeft het valgende plaatje:

-hui~ige situatie fl 1590.000,-- .!

--nc~denteel fl 110.000,-- -and~rzaek/experiment fl 50.000,--

tat~al fl 1750.000,--

* Bij d~ taestellen is uitgegaan van een gemiddelde levensduur van
 vijftier jaar. De gemiddelde leeftijd is ongeveer zeven en een half jaar.

* Om he~ gewenste niveau te kunnen realiseren en handhaven is:

-jaar~ijks een bedrag van fl 750.000,--: 15, naadzakelijk vaar verv~nging. Dit kamt neer ap fl
 50.000,--.

Vaar anderhaud kan warden uitgegaan van een percentage van 2%, wat I neer kamt ap fl
 15.000,--

structuFeel is nadig tataal fl 65.000,-- per jaar.

Vaar on~erhaud is reeds een bedrag van fl 13.200,-- in de begrating ingeraamd. Het extra
 benadigde bedrag is derhalve fl 51.800,-- per jaar. zodat m~t een vaarziening van fl 65.000,--
 ap jaarbasis de incidentele inhaals~ag uitgespreid warden aver meerdere jaren.

Dekkingl kan gerealiseerd warden daar een jaarlijks bedrag vaar speelvobrzieningen a fl
 51.800,-- te anttrekken aan de algemene investe~ingsvaarziening, waarbij min af meer sprake
 is van een fandsva~ing, amdat eventuele overschatten af tekarten mee gaan naar valgend
 jaren.

L

, i . i

25

I

5.4 voetstel

1. De doelstelling van deze nota, een bijdrage te leveren in de huidige nieuwe ontwikkeling van kinderen, onderschrijven.

2. uitvinding te geven aan de doelstelling van deze nota door het huidige speelvoorzieningsniveau te handhaven, danwel nieuwe

i. ..

voor~ ~en~ ngen te creeren. I

3. HierVoor structureel extra fl 51.800,--, vanuit de algemene investeringsvoorziening, per jaar beschikbaar te stellen.

(Dit hoven de reeds aanwezige fl 13.200,-- in de begroting) .)

L

29 bijlage 3

NORMEN –T BETREKKING TOT LEEFTIJDEN EN SPEELRUIMTE !

* Er Zi

~.n eigenlijk geen landelijke richtlijnen beschikbaar ten aanzien van het aantal toestellen per aantal kinderen. Belangrijker is het leef- en spel klimaat. Wanneer er voldoende buitenspeelruimte beschikbaar is en het klimaat is goed, zijn er geen speeltoestellen nodig. Daar waar dit niet het geval is kan een speeltoestel enige compensatie bieden. Ervan uitgaande dat inwoners van Oisterwijk en Moergestel redelijk tevreden zijn (en

~komen weinig klachten) kan het gemiddelde bepaald en als richtlijn gebruikt worden.

In Oisterwijk zijn 4730 kinderen en 76 toestellen, dit betekent 1

toestel

per 62,2 kinderen.

In Moergestel zijn 1233 kinderen en 39 toestellen, dit betekent 1

toestel per 31,6 kinderen. "" Daarbij dient te worden opgemerkt dat de toestellen in Oisterwijk over) het algemeen complexer zijn en die in Moergestel eenvoudiger.

Gemiddeld kan dan met de nodige speelruimte uitgegaan worden van 1 toestel per 47 kinderen.

cijfermatig:

Richtlijn is 110-200 m² per ha te bestemmen als speelgelegenheid, afhankelijk van

woondichtheid (.40 woningen per ha is voor Nederland

een gemiddelde) en kwaliteit van het woongebied (1 a 2t van het totale oppervl~k) .

Normen J.a.v. de buitenruimte voor kinderen van 0-5 jaar kernbereik: looppervlakte

grootte ispeeloppervlak: looppervlakte m² per ha

verzorgingsgebied per speelgelegenheid: 3 ha

aantal .n relatie tot aantal inwoners: 1 speelgelegenheid per looppervlakte inwoners.

beschut e buitenruimte: balkon/privé-tuin voor de deur in de straat, in plantsoen, park of op het plein.

beschut e wandelroutes:

paden gaandbaar voor kinderwagens.

binnen- en buitenrelatie:

een korte af te leggen weg zelfstandig begaanbare weghanteerbare elementen overgang

~sgebied privé -openbaar

aantrekkelijke elementen bij laagbouw: op dremel voor- achterdeur onder d luifel

op het ordes, stoepje voortui (pad) het tuihek

het trotoir achtert in

tuinthek oort gangetj

I.

30

bij gestapelde bouw de voor deuren de galeij
trappen uis

op de tssenborders in het ortiek

de toegangsdeur het trotoir

speelruimte dicht bij woning: formele speelvoorzieningen breed trottoir gras

plantsoen/park plein

toegankelijke woonomgeving: veiligheid routes!

, gevarieerde omgeving

speelruimte buiten kernbereik: speeltuinen

kinderb4erderij parkje

recreatiegebiedje

normen .a.v. de buitenruimte van 6-11 jaar kernbereik:

300 a 40 meter

grootte speeloppervlak (bruto) : 40 m² per ha verzorgingsgebied per speelgelegenheid: 50 ha

aantal in relatie tot aantal inwoners:

(in combinatie met jeugd ouder dan 12 jaar)

1 speelgelegenheid met toestellen met 1000 inwoners 1 bouwplaats per 8000 inwoners 1

trapveld per 500

open vlak terrein: verhard

onverhard (zonder hondenpoep niet drassig)

geaccidanteerd terrein:

fietsen klimmen en draven ruimtelijke scheiding

besloten plekken: beplanting portieken

gebouwen erasteken rondom ergingen

avontuurlijke voorzieningen: rommelrijke

fietscrasterreintje (bouw)seeltuin

schoolseelplaatsen

31

opengesteld

illegaal toegankelijk

normen t.a.v. de buitenruimte voor kinderen ouder dan 12 jaar kernbereik: 800 a 1000 meter
grootte

!i speeloppervlak {bruto) : 10 m2 per ha

verzorgingsgebied per speelgelegenheid: 300 ha

aantal in relatie tot aantal inwoners:

in combinatie met 9-11 jarigen met aandacht voor ontmoetingsplekken voor deze
leeftijdsgroep

ruimte voor sportieve activiteiten: plekken voor informele sportbeoefening

ruimte voor informele ontmoeting: , nabij wonkels, kruispunt of voorziening /)

overdekte voorzieningen: jeugdsoorten

sportgelegenheid disco's

'\ }

26

bijlage 4 I i

beSluitveiligheid van speeltoestellen

Op 26 maart 1997 is het Besluit Veiligheid van Attractie- en speeltoestellen van kracht geworden. De wet zegt dat speeltoestellen op straat, in speeltuinen en op speelplaatsen veilig moeten zijn en dat de beheerder/eigenaar verplicht is daarvoor te zorgen.

, -Speel

toestellen geplaatst voor 26 maart 1997.

De eigenaar/beheerder moet ervoor zorgen dat het toestel veilig is. Dat geldt voor het ontwerp van het toestel, de plaatsing en het onderhoud. Het is verstandig regelmatig de veiligheidssituatie te controleren (inspectie). Verder is de beheerder verplicht een logboek bij te houden. In dat logboek moet informatie over dat toestel komen te staan.

In de gemeente gebeurt dit door de firma's Nijha, Boer en Speelhout.

-Speeltoestellen geplaatst na 26 maart 1997.

Een nieuw toestel moet een typekeuring ondergaan hebben. Veelal zal de fabrikant of de importeur de keuring hebben laten uitvoeren. Veel toestellen zijn reeds in het buitenland gekeurd en hoeven niet nogmaals in Nederland

gekeurd te worden (voorbeeld is het TUV-label).

Een producent moet behalve een toestel, een certificaat van veiligheid, documentatie en een logboek leveren. Een toestel moet gemarkeerd zijn

met een merkteken waarop fabrikant, bouwjaar, typenummer en serienummer worden genoemd.

De eigenaar is verplicht een logboek bij te houden. De Inspectie Gezondheidsdienst

Bescherming houdt toezicht op de naleving van voren genoemde regels. Steekproefsgewijs zullen toestellen worden onderzocht.

verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

Voorheen bleek de eigenaar/beheerder civielrechtelijk (tussen burgers onderling) aansprakelijk te zijn voor schade als gevolg van grove nalatigheid of schuld bij de plaatsing of in het onderhoud van een speeltoestel. Als het toestel bovendien op grond staat die eigendom is van de gemeente, dan kan volgens het Burgerlijk Wetboek ook de gemeente aansprakelijk worden gesteld in haar hoedanigheid als juridisch eigenaar. Op grond van de wet productaansprakelijkheid geldt de aansprakelijkheid van de producent of ontwerper van het speeltoestel als het gaat om fabricage of ontwerpfouten. Dit alles geldt nog steeds.

I

Nieuw is

dat de economisch eigenaar/beheerder nu ook strafrechtelijk

(tussen overheid als wetshandhaver en burger) te vervolgen is en wel zonder dat er sprake is van schade of een ongeval. Het niet voldoen aan de veiligheidsnorm is strafbaar! Bovendien kan door het besluit snel worden vastgesteld of er werkelijk sprake is van nalatigheid door controleren van het logboek en door inspectie van het speeltoestel.

tot slot

Valt kinderspel wel te beperken tot veilige speeltoestellen? Kinderen spelen tijd en overal. Het blijft dus zaak om zowel de veiligheid als de kwaliteit van de gehele leefomgeving van kinderen in beeld te houden en toe te zien op zowel integrale speelmogelijkheden als op integraal veiligheidsbeheer. Visie- en planontwikkeling is geboden.

Enkele definities met betrekking tot het Veiligheidsbesluit:

Wat is een speeltoestel?

Het lijkt een overbodige vraag maar wat als het een kunstwerk betreft of een lantaarnpaal, waar kinderen in klimmen? Het Besluit zegt: een inrichting bestemd voor vermaak of ontspanning waarbij uitsluitend van zwaarte-kracht of van fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt. De door kinderen zelf met toezicht gebouwde inrichtingen en toestellen in de openbare sfeer vallen er buiten evenals een toestel voor eenmalig gebruik. De lantaarnpaal en de gewone boom gelden dus niet als speeltoestel. Een als zodanig bedoelde klimboom en het bespeelbare kunstwerk op de schoolspeelplaats wel.

Wanneer is een toestel veilig?

De Europese Normalisatie Commissie (CEN) heeft ontwerpnormen gecomponeerd, die nog niet formeel vastgesteld zijn. De wetgever neemt deze normen als uitgangspunt. De vrij strenge Duitse norm DIN 7926 wordt daarom

door de wetgever ook geaccepteerd. Het bekende label TUV-Geprüft

verwijst naar die norm en heeft langzamerhand een kwaliteitsimago

gekregen. Overigens mogen toestellen voor 26 maart geplaatste kleine normafwijkingen vertonen; nieuwe toestellen niet.

Echte aandachtspunten als het gaat om veiligheid van speeltoestellen zijn het

onderhoud, het beknellingsgevaar en de ondergrond. Denk bij

onderhoud aan roestige spijkers, splinterend hout, rottende palen- het beknellings- of verstikkingsgevaar is veel voorkomend en minder

opvallend. Het gaat daarbij om mogelijke beknelling van vingers, hoofd

en ledematen en vooral om het koordje van bijvoorbeeld de capuchon. Een kind kan zichzelf

daarmee ophangen. De schokdempende werking van de ondergrond moet afgestemd zijn op de mogelijke valhoogte (slechts zestig cm bij hout of beton).

Inspectie

Een inspectie

is een onderzoek van een speeltoestel, waarin bekeken

wordt of het toestel aan de CEN-norm voldoet. Omdat de beheerder

verplicht is erop toe te zien dat zijn toestel veilig is, is het regelmatig inspecteren wel

verstandig. Als een inspectie plaats heeft gevonden moet daarvan melding gemaakt worden in

het logboek. Men kan inspectie door een daarvoor bestemde organisatie laten uitvoeren of zelf

de inspectie ter hand nemen, aan de hand van de Controlelijst speelgetegenheden van de

Stichting Consument en Veiligheid.

Logboek,

Een logboek is een geschrift, waarin alle feiten van een speeltoestel worden genoteerd. In een

logboek staat wie de fabrikant is, het

bouwjaar, de typekeuring, kenmerken van het toestel, de installateur, de eigenaars- en tenslotte

de ongevallen die hebben plaatsgevonden. De wet schrijft uitgebreid voor wat er in het logboek

dient te worden

opgenomen, maar kent geen vormvoorschriften. Een computerbestand of schriftelijke voldoet dus

ook. Keuring

Het ministerie heeft in maart 1997 een aantal keuringsinstituten

aangewezen (bv. KEMA). De keuringsinstantie onderzoekt het type speeltoestel, het technisch

constructiedossier en de

28

gebruiksaaanwijzing. Bij goedkeuring geeft de keuringsinstantie een certificaat van veiligheid af.

i

zelfbouwtoestellen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen toestellen voor de commercie of zelfbouwtoestellen.

Alle nieuw gebouwde toestellen moeten aan de voorschriften voldoen en een typekeuring

ondergaan bij een

keuring instantie. Als een zelfbouwtoestel gebouwd is volgens een gecertificeerde bouwtekening is een typekeuring niet nodig.

')

L

33

inhoud inventarisatierapport

* beschrijving en typering van alle speelplekken in Moergestel en oisterwijk, met daarin: foto

locatie

algemene indruk -indic

~; tie voor rendement

speelactiviteiten (spelsoorten) inrichtingselementen bodendeckings

-soorten toestellen

* overzicht van alle speeltoestellen, inclusief financiële gegevens en leveranciers

* overzicht demografische gegevens)